

Felhívás: „A gyermekek első nyelvének (anyanyelvének) támogatása a közoktatás egyik elsőrendű feladata“

Miért tartjuk szükségesnek e felhívást?

A nyelvi sokszínűség társadalmi jelenség, minden gyermeknek joga van abban részt venni, abból profitálni.

- Nyelvtudást szerezni, nyelvet tanulni, nyelvet ápolni annyit tesz, mint olyan képességeket elsajátítani, amelyek jóval többet jelentenek, mint amit általában a nyelvtudáson értünk. Ez kultúrák, világképek, gondolatok kölcsönhatását jelenti. A gondolkodási képesség, a szocializáció és az identitásképzés egymással összefüggő fogalmak, ez nyilvánvaló tény. A nyelv, a nyelvek a kommunikáció és a tanulás alapja. Ezért központi feladata az oktatásnak a nyelvtanulás mindenkori és folyamatos támogatása.
- A helyi iskolai oktatás nyelve mindenkor elsőbbséget élvez. E nyelv elsajátítása fontos a társadalomba való beilleszkedéshez. A tanulmányok azt mutatják, elengedhetetlen, hogy az iskolák támogatást nyújtsanak a két- és többnyelvű gyermekeknek és fiataloknak, hogy azok az iskolai oktatási nyelvben minél nagyobb haladást érjenek el. Ésszerű differenciálással az oktatás elérheti a különböző előképzettséggel rendelkező tanulókat. Egy a nyelveket átfogó módszer által a különféle nyelvek tanulása összekapcsolható.
- Azok a gyermekek, akiknek az iskolai nyelv nem az első nyelvük (anyanyelvük), az oktatás nyelvét második, sőt nem ritkán harmadik vagy negyedik nyelvként tanulják. Családjuk bevándorolt, vagy más nyelvű országrészből érkezett, vagy szüleik nem azonos anyanyelvűek. Ezek a gyermekek két- vagy háromnyelvűként nőnek fel. Ez lehet előny, ugyanakkor hátrány is – különösen a jobb megélhetés reményében bevándoroltak gyermekei esetében. Jól példázza ezt a helyzetet túlreprezentáltságuk a szekundáriskola alsóbb szintjein és a kislétszámú osztályokban, valamint alacsony számuk a középiskolákban és a keresettebb szakiskolákban. A közoktatás csak akkor tudja a jogos igényt – miszerint mindenki számára elérhető legyen – kielégíteni, ha ezeket a strukturális hátrányokat leépíti.
- Anyanyelvük tanulása segíti a két- vagy többnyelvű gyermekeket abban, hogy nyelvtudásuk, gondolkodásuk fejlődhessen, erős identitástudattal rendelkezzenek, és így az iskolában jó tanulmányi eredményt érjenek el.

- A két- vagy háromnyelvűként felnövő gyermekeknek és családjuknak, de az egynyelvűeknek is előny, ha az oktatás támogatja a két- és háromnyelvűséget. Többnyelvű képzés sokoldalú kommunikációra ad lehetőséget, esélyt kínál az interkulturális együttélésre és a közös munkára Svájcban és az egész világon.
- Az anyanyelv és más nyelvek iskolai tanulása emberi jog.
- Az egész közösség érdeke, hogy jó képzést tegyen lehetővé a bevándoroltaknak, méghozzá az anyanyelvükön is. Ezzel nemcsak a kultúra gyarapodik, de a nemzetgazdaságnak is tetemes hasznot hoz. Az első nyelvek tanulásának állami finanszírozása már csak ezen okból is indokolt (a finanszírozás terheit a mai napig kizárólag az Anyanyelvi kultúra- és nyelvvoktatás kurzusok viselik).
- Az első nyelvek oktatása (Anyanyelvi kultúra- és nyelvvoktatás) erősíti a gyermekek öntudatát és fejleszti nyelvi képességeiket. A tapasztalatok azt mutatják, hogy az identitás fölépítésének folyamata fontos adalék az integrációban és a bűnmegelőzésben. Így a jellemzően egynyelvű iskolai környezetben az ilyen oktatás nagy integráló hatással bír, és elősegíti a jó iskolai klíma létrejöttét.
- Az iskola intézménye a többnyelvűség (amely nemcsak az elit számára elérhető) széles körű elismerésén és nagyra értékelésén keresztül a többnyelvűség pozitív hatását is fölerősíti.

Felhívás: „A gyermekek első nyelvének (anyanyelvének) támogatása a közoktatás egyik elsőrendű feladata”

- **A felhívást jegyző szervezetek és magánszemélyek meg vannak győződve arról, hogy Svájc nyelvi sokszínűsége, amelyet a négy hivatalos nyelv és sok más nyelv hozott létre, nagy potenciált képez, és hogy e nyelvi sokszínűség fejlesztése a svájci közoktatás elsőrendű törekvésének kell lennie.**

- **A felhívás megalkotói nyomatékosan kérik a Svájci Államszövetség, az EDK (Svájci Nevelésügyi Direktori Konferencia – Schweizerische Erziehungsdirektorenkonferenz), a kantonok és a helyi önkormányzatok oktatásért és nyelvi ügyekért felelősséggel tartozó képviselőit arra, hogy ismerjék föl az e területen viselt tartalmi, jogi, szervezési és anyagi felelősségüket, és a különféle első nyelvek oktatásának fenntartóival (a HSK-iskolákkal) együttműködve integrálják ezt az oktatási formát a közoktatásba.**
- **A felhívás aláírói üdvözlik a Svájci Nevelésügyi Direktori Konferencia (EDK) döntését, amely a kantonok által szervezve segíti a HSK-iskolák támogatásának felvételét a HarmoS Konkordátumba, és ezt a tényt mint a helyes irányba tett nagyon fontos lépést üdvözlik. Ugyanakkor felhívják a kantonokat arra, hogy a támogatás formáját haladéktalanul konkretizálják. Ugyanakkor kérik a Nevelésügyi Direktori Konferenciát (EDK), hogy hozzon létre egy olyan hivatalt, amely az ezen a területen szükséges központi és koordináló tevékenységet a kantonok számára ellátja.**

Az IGE (Az első nyelvek érdekközösségi szervezete) az alábbiakat követeli a Svájci Államszövetségtől, a Svájci Nevelésügyi Direktori Konferenciától, a kantonoktól és a helyi önkormányzatoktól:

1. Az iskola intézménye ismerje el és támogassa a többnyelvűséget azzal, hogy azt az iskolai oktatás középpontjába helyezi. Az első nyelvek (az anyanyelv) oktatása az iskola rendes, hétköznapi programja kell, hogy legyen, nem szabad, hogy továbbra is a megtűrt kategóriába tartozzék, és minden érdeklődő tanuló számára elérhetőnek kell lennie. A cél a több nyelvben való kompetencia, a többnyelvűség megteremtése, ugyanakkor a két- és többnyelvű gyermekek iskolába és társadalomba integrálódásának támogatása.
2. Minden kanton köteles a HarmoS konkordátum 4. cikkelye értelmében a HSK-iskolák támogatásának módját haladéktalanul konkretizálni, az erre irányuló munkát elindítani, a terveket kidolgozni. Az első halaszthatatlan lépés: a HSK-kurzusoknak a hivatalos iskolai tantervekben, a hivatalos iskolai tanítási időben kell folyniuk, azokat a hivatalos iskolai taneszközökkel támogatni kell, a HSK-iskolákban kapott jegyeket pedig a hivatalos svájci bizonyítványba be kell írni.
3. A HarmoS konkordátum reformfeladatai között a következő halaszthatatlan lépéseket kell megtenni:

- A A családi környezetből az iskolába való átmenetkor, az óvodában és az iskolába lépés új fokozatain (bázis- és alapiskola) különösen fontos az első nyelvek tudatos támogatása. Erre épülve kell az első nyelvek tanításának a közoktatás részévé válnia egészen a szekundáriskola II-ig. Az első nyelveknek a közép- és szakiskolákban választható tantárgyaknak kell lenniük (Wahlfächer), és lehetőséget kell adni a kétnyelvű érettségire is. Az első nyelvek oktatásának kurzusain megszerzett nyelvi tudást igazolni, elismerni és tanúsítani kell (bizonyítvány, nyelvi portfólió, nyelvi certifikáció). Ezt a többlettudást a szakmai életpálya elbírálásakor figyelembe kell venni.
- B Az első nyelveknek az őket megillető helyet kell elfoglalniuk a nyelveket támogató programok minden szintjén. Ide tartozik pl. az ELBE (éveil au langage et ouverture aux langues – Begegnung mit Sprachen), a nyelvi portfólió, a koordinált és az integrált nyelvi didaktika a tanárképzésben. A gyermekek első nyelvének tanítása kiváltképp a regionális nyelvi programokhoz tartozik, amelyeket a HarmoS konkordátumnak megfelelően kell kidolgozni.
- C Az iskolákban oktatott összes nyelv, valamint az első nyelvek tanítása (HSK-kurzusok) kiegészítik egymást, ezért össze kell hangolni őket egymással, pl. közös tantervet kell készíteni, és közös pedagógiai állásfoglalást kell kidolgozni a nyelvoktatáshoz és a nyelvtámogatáshoz. A HSK-iskolák tanárai különleges tapasztalatokkal és tudással rendelkeznek. Ez a tudás a közös munka során alkalmazott projektekben és programokban elismerhető és használható.
- D Hogy az új követelményeknek meg tudjanak felelni, a tanároknak jó keretfeltételeket kell biztosítani. Különösen fontos az állásra jogosultság kérdésében az egyenlő elbánás és a kellő továbbképzési programok. Az iskolák fejlesztéséhez és a többnyelvűség támogatásához rendelkezésre kell bocsátani a megfelelő időt és az anyagi eszközöket. A tanárképző főiskolák, az egyetemek és a tervezett nyelvi szakmai központ felelősek azért, hogy a többnyelvűség és az első nyelvek oktatásának szakterületére kidolgozzák minden tanári szint számára a megfelelő alap- és továbbképzést, és gondoskodjanak a megfelelő kutatói munkáról is. Ehhez hazai és nemzetközi együttműködés, valamint kutatási és fejlesztési költségkeret szükségesek.
- 4. Összegzés: A tanulás jogát mindenki számára biztosító közoktatás jövője a többnyelvűségen nyugszik. Ezt csak akkor lehet megvalósítani, ha a közoktatás intézményrendszere a tartalmi, jogi, szervezeti és anyagi felelősséget a HSK-iskolák esetében is viseli, együttműködve az anyaországokkal és a különféle nyelvi közösségek szervezeteivel. Mindennek a HarmoS konkordátum részeként kell történnie.**

Végső formába öntötte és elfogadta Az első nyelvek érdekközösségének (IGE) alakuló ülése 2007. szeptember 22-én.

Fordította: Kardos Katalin

Ins Ungarische übersetzt von Katalin Kardos